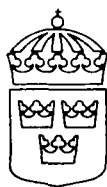

Utbildningsutskottets yttrande

1985/86:3 y

om särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen (prop.
1985/86:125)

UbU
1985/86:3 y

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har den 14 april 1986 beslutat att bereda utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1985/86:125 om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86, bilaga 10 (industridepartementet), punkten C 11. Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen, avsnittet Forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning (s. 37–38) jämte eventuella motioner.

Utbildningsutskottet begränsar sitt yttrande till den nämnda delen av propositionen jämte motionerna 1985/86:467 yrkande 7, 1985/86:478 yrkande 8 och 1985/86:480 yrkande 12.

I propositionen hemställer regeringen att riksdagen på tilläggsbudget III för budgetåret 1985/86 skall anvisa 205 milj. kr. till särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen under en treårsperiod. Av medlen avser 84 milj. kr. forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning. Medlen föreslås disponeras av regeringen.

En viktig uppgift för närmast berörda myndigheter och Bergslagsdelegationen blir enligt föredragande statsrådet att lämna förslag om hur en sammanhållen satsning på utbildning, forskning och utveckling (FoU) samt teknikspridning i regionen skall utformas, vilken roll de olika högskolorna, gymnasieskolorna och teknikcentren bör få m. m.

Insatserna inom *högskoleområdet* skall avse ämnesområdena teknik och ekonomi. Universitetet i Uppsala och samtliga högskoleenheter i Bergslagen beräknas enligt propositionen bli berörda av insatserna. I budgetpropositionen (bilaga 10, s. 42) har redovisats ett samarbetsprojekt mellan högskoleenheterna och regionstyrelsen i Uppsala högskoleregion samt högskolan i Karlstad och regionstyrelsen i Göteborgs högskoleregion. Detta projekt syftar främst till resursmobilisering och samverkan inom de aktuella ämnesområdena. Projektet har kallats Bergslagens tekniska högskola. Enligt vad utbildningsutskottet inhämtat är avsikten med projektet inte att bygga upp en ny teknisk högskola i regionen utan att samordna och utveckla den tekniska högskoleutbildningen vid de existerande högskolorna i Bergslagen. Resultatet av arbetet inom projektet har ännu inte redovisats. Enligt proposition 1985/86:125 kommer ett första underlag för de särskilda insatserna i Bergslagen inom högskoleområdet att föreligga när regionstyrelsen i Uppsala redovisar detta projekt.

För *gymnasieskolans* del föreslås att medel under anslaget Särskilda

utvecklingsinsatser i Bergslagen skall användas till utrustning för olika tekniska påbyggnadsutbildningar samt för utveckling av tekniska centra där gymnasieskolan och motsvarande utbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen skall kunna medverka. Det ökade behovet av undervisningsresurser som detta medför bör enligt proposition 1985/86:125 kunna täckas genom omfördelningar som skolöverstyrelsen och berörda länskolnämnder kan göra inom de ordinarie ramarna för verksamheten.

I motion 1985/86:478 (m) yrkande 8 hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag om att anvisa 84 milj. kr. för forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning. Motionärerna är i princip positiva till att ge utbildningen en central roll i arbetet med att omstrukturera en regions näringsliv. De anser emellertid att regeringens förslag om medel till ospecificerade utbildningsändamål i Bergslagen inte kan läggas till grund för ett riksdagsbeslut. Regeringen bör därför återkomma med ett nytt, fullständigare förslag.

Enligt motion 1985/86:467 (fp) yrkande 7 bör riksdagen uttala vikten av att de föreslagna utbildningsinsatserna kommer Örebro län till del, bl. a. genom ökad utbildning vid högskolan i Örebro inom datateknik och industriell förnyelse och genom ökade resurser till gymnasieutbildning i Hällefors.

I motion 1985/86:480 (c) yrkande 12 hemställs att högskolan i Karlstad inom ramen för de begärda medlen skall få ett ökat ekonomiskt stöd särskilt till teknisk utbildning.

Utbildningsutskottet delar den syn som förs fram i propositionen och motionerna på utbildningens och forskningens betydelse för den regionala utvecklingen. Utskottet tillstyrker därför att en särskild insats görs på detta område för utveckling av Bergslagen. Utskottet förutsätter därvid att sådana i särskild ordning finansierade insatser som innebär att utbildningsväsendet utnyttjas som ett instrument i regionalpolitiken även planeras på ett sådant sätt att kontinuitet och planmässighet i gymnasieskolans och högskolans utveckling främjas. Utskottet utgår även från att de nu föreliggande förslagen på gymnasieskolans område inte får innebära att det reguljära planeringssystemet, som riksdagen beslutat om, skall upphöra att gälla. Mot bakgrund härav bör riksdagen inte uttala sig om lokalisering av viss gymnasieutbildning, såsom förordas i motion 1985/86:467. Utskottet förutsätter att länskolnämnderna medverkar vid fördelningen av de begärda medlen till utrustning för gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen.

Utbildningsutskottet utgår också från att frågor om lokalisering och dimensionering av allmänna utbildningslinjer inom högskolan planeras i vanlig ordning och föreläggs riksdagen. Frågor om lokalisering och dimensionering av högskoleutbildning i form av lokala linjer och enstaka kurser ankommer på resp. regionstyrelse och högskolestyrelse att besluta om. Med hänvisning till det anförda anser utbildningsutskottet att arbetsmarknadsutskottet med avslag på motionerna 1985/86:467 yrkande 7, 1985/86:478 yrkande 8 och 1985/86:480 yrkande 12 bör tillstyrka att 84 milj. kr. anvisas till särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen beträffande forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning.

Kurs inom *kommunal vuxenutbildning* får starta om antalet studerande

beräknas varaktigt uppgå till lägst tolv eller i glesbygd lägst åtta (3 kap. 12 § vuxenutbildningsförordningen 1985:288). Enligt proposition 1985/86:125 visar erfarenheten att det ofta är svårt att rekrytera erforderligt antal deltagare för att starta kurser i tekniska ämnen. I syfte att öka möjligheterna att få till stånd vuxenutbildning i tekniska ämnen förordas i proposition 1985/86:125 att i kommunerna i Bergslagen skall sådana kurser få startas med lägst åtta eller i glesbygd lägst fem deltagare under treårsperioden 1986/87–1988/89.

Utbildningsutskottet erinrar om att hälften av det antal undervisningstimmar som utgör ramen för en kommuns kommunala vuxenutbildning, dock högst 1 000 undervisningstimmar, utgör en särskild delram som får utnyttjas för kurser med lägst fem studerande (3 kap. 12 och 76 §§ vuxenutbildningsförordningen 1985:288). Denna delram kan således redan i dag utnyttjas för kurser i tekniska ämnen med lägst fem deltagare i samtliga kommuner i landet. I enlighet med riksdagens beslut är 1984 (prop. 1984/85:169, UbU 1984/85:1, rskr. 1984/85:11) får dessutom länskolnämnd i samråd med berörda kommuner överföra undervisningstimmar från en kommuns särskilda delram till en annan kommuns särskilda delram, om den senare kommunen anordnar speciella kurser för studerande med handikapp eller kurser för smala tekniska utbildningar av regionalt intresse eller riksintresse (3 kap. 76 § vuxenutbildningsförordningen).

Den nu föreslagna ordningen som enbart skall gälla för kommuner inom Bergslagen under en treårsperiod innebär att kommunen utöver den särskilda delramen, men väl inom sin totala ram undervisningstimmar för kommunal vuxenutbildning, får anordna kurs i tekniska ämnen om deltagarantalet beräknas uppgå till lägst åtta eller i glesbygd lägst fem.

Utbildningsutskottet anser att syftet med regeringens förslag bör kunna uppnås inom ramen för nu gällande system. Utskottet anser därför att det bör ankomma på länskolnämnd även att medge att delramen får utökas ytterligare, dock inom den totala ramen undervisningstimmar för en kommuns kommunala vuxenutbildning, för att kurs i tekniska ämnen skall kunna anordnas i kommun i Bergslagen under den angivna treårsperioden. Sådan kurs bör i enlighet med nu gällande bestämmelser för undervisning inom delramen få startas om antalet deltagare beräknas varaktigt uppgå till lägst fem. Vad utbildningsutskottet här anfört bör arbetsmarknadsutskottet föreslå riksdagen att med anledning av proposition 1985/86:125 som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 17 april 1986

På utbildningsutskottets vägnar

Georg Andersson

Närvarande: Georg Andersson (s), Pär Granstedt (c), Lars Gustafsson (s), Helge Hagberg (s), Ylva Annerstedt (fp), Lars Svensson (s), Birgitta Rydle (m), Ingvar Johnsson (s), Barbro Nilsson (s), Lars Leijonborg (fp), Göran Allmér (m), Larz Johansson (c), Björn Samuelson (vpk), Marita Bengtsson (s) och Birger Hagård (m).

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "Utbildningsutskottet delar" och slutar "och utbildning" bort ha följande lydelse:

Utbildningsutskottet delar den syn som förs fram i propositionen och motionerna på utbildningens och forskningens betydelse för den regionala utvecklingen. Utskottet kan emellertid inte tillstyrka att riksdagen anvisar de i propositionen begärda 84 milj. kr. till forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning i Bergslagen. Därtill är underlaget i propositionen alltför knapphändigt.

Utbildningsutskottet anser mot bakgrund av det anförda att regeringen bör återkomma med ett nytt förslag till insatser i Bergslagen på de nämnda områdena. Detta förslag bör, som framhålls i motion 1985/86:478, innefatta åtgärder som ger resultat på både kort och lång sikt. Regeringens nya förslag bör även omfatta stöd till utbildning för småföretagare samt stöd till utbildning som anordnas utanför gymnasieskolan, vuxenutbildningen och högskolan. När stöd lämnas till gymnasieskolan bör möjligheterna prövas att erbjuda yrkesutbildning i form av lärlingsutbildning.

Utskottet förutsätter att de kommande förslagen om särskilda insatser i Bergslagen beträffande forskning, utbildning m. m., som innebär att utbildningsväsendet utnyttjas som ett instrument i regionalpolitiken, även planeras på ett sådant sätt att kontinuitet och planmässighet i gymnasieskolans och högskolans utveckling främjas.

Med hänvisning till det anförda föreslår utbildningsutskottet att arbetsmarknadsutskottet hemställer att riksdagen med bifall till motion 1985/86:478 yrkande 8 samt med avslag på motionerna 1985/86:467 yrkande 7 och 1985/86:480 yrkande 12 avslår förslaget i proposition 1985/86:125 om att anvisa 84 milj. kr. till forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning i Bergslagen.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Utbildningsutskottet anser" och slutar "till känna" bort ha följande lydelse:

De problem som påvisas i propositionen rörande svårigheterna att uppnå fastställt deltagarantal i tekniska utbildningar inom kommunal vuxenutbildning gäller allmänt i hela riket. I avvaktan på generellt gällande ändringar av föreskrifterna i detta avseende tillstyrker utskottet förslaget i propositionen. Arbetsmarknadsutskottet bör således hemställa att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1985/86:125 om elevantal i kurser i tekniska ämnen inom kommunal vuxenutbildning i kommuner inom Bergslagen.